

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 4 mars 1924 kl. 12 m

Utlåtande, i anledning av väckt motion om medgivande av utsträckt amorteringstid för lån från riksbankens avbetalningslånefond.

I en inom Andra kammaren väckt, till bankoutskottet hänvisad motion nr 60 har herr *Johanson* i Huskvarna anfört och hemställt följande:

»I riksbankens rörelse ingår bl. a. utlämnande av lån från den s. k. avbetalningslånefonden, vilken utlåningsrörelse närmast är avsedd att bereda kredit åt mindre bemedlade näringsidkare samt åt det mindre jordbruket. I reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning § 27 mom. 2 är stadgat, att dylikt lån skall återbetalas medels erläggande var sjätte månad efter utlåningsdagen av minst en tiondel utav lånebeloppet jämte ränta. Längsta amorteringstiden är sålunda fem år. I de närmare föreskrifter angående denna lånerörelse, som av riksbanksfullmäktige jämlikt mom. 6 i nämnda paragraf fastställas, förutsättes, att lånen utlämnas dels på 5 år, dels på 2½ år. I förra fallet betalas vid varje omsättning $\frac{1}{10}$, i senare fallet $\frac{1}{5}$ av kapitalet förutom räntan.

I de icke minst för jordbruket svåra tider, i vilka vi nu leva, är en så kraftig amortering av erhållna lån förenad med stora svårigheter. En lättnad torde därför böra beredas dem, vilka begagna sig av dessa lån, såtillvida, att amorteringstiden för dem, som det önska och erbjuda betryggande säkerhet för lånet, kan utsträckas till 10, resp. 7½ år.

För vinnande av detta syftemål torde icke behövas från riksdagens sida annan åtgärd än sådan ändring i § 27 mom. 2 i riksbanksreglementet, att amorteringen var sjätte månad å dylikt lån bestämmes till minst en tjugondel av lånebeloppet, varefter det torde tillkomma riksbanksfullmäktige att meddela de närmare föreskrifterna rörande utlämnande av lån på de olika amorteringstider, som sålunda bleve tillämpliga, nämligen i regeln 2½ år, 5 år, 7½ år eller 10 år.

Jag hemställer alltså vördsamt, att riksdagen ville besluta, att § 27 mom. 2 i gällande reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning skall erhålla följande lydelse: *Motionärens hemställan.*

Mom. 2. Lånen återbetalas medelst erläggande var sjätte månad efter utlåningsdagen av minst en tjugondel utav lånebeloppet jämte upplupen ränta, vid äventyr, om sådant försummas, att hela obetalda delen av lånet varder till betalning förfallen.»

Utskottet har ansett sig böra inhämta fullmäktiges i riksbanken yttrande över ifrågavarande motion; och hava fullmäktige i en till utskottet den 14 nästlidna februari avlåten skrivelse anfört följande:

Fullmäktige i riksbanken. »Erfarenheten har givit vid handen, att innehavare av lån från avbetalningslånefonden ofta redan efter några avbetalningar söka få sina lån till deras återstående belopp konverterade i nya lån för att därigenom få mindre betungande avbetalningar och längre amorteringstid, och anföres vid sådana framställningar de tryckta tiderna, arbetslöshet och sjunkande avlöningar. En kategori låntagare, som oavsett nämnda anledningar, har svårt att sköta sina lån, äro unga studerande, vilka måste finansiera sina studier genom lån och i regel under studietiden icke hava några inkomster.

Fullmäktige dela därför motionärens mening, att möjlighet till någon lättnad genom utsträckning av amorteringstiden torde böra beredas dem, vilka begagna sig av dessa lån.

Att nu utsträcka amorteringstiden ända till tio år synes fullmäktige ej lämpligt, utan anse fullmäktige att man tillsvidare bör stanna vid sju och ett halft år, och torde man framdeles, sedan erfarenhet vunnits om den utsträckta amorteringstiden, kunna taga under övervägande, huruvida amorteringstiden lämpligen bör ytterligare vidgas.

En utsträckning av amorteringstiden ställer givetvis större anspråk på fondens kapital därigenom att återströmningen till fonden av utlånade medel genom de minskade avbetalningarna blir mindre än vad för närvarande är fallet.

Då fullmäktige alltså uttala sig för en utsträckning av amorteringstiden för avbetalningslån till för närvarande längst sju och ett halft år, vilja fullmäktige samtidigt betona, att lån med nämnda återbetalningstid ej skulle komma att beviljas åt andra än dem, som prövades vara i verkligt behov av dylika och som kunde ställa därför betryggande säkerhet.

Mot motionärens förslag till ändrad lydelse av § 27 mom. 2 bankoreglementet hava fullmäktige icke något att erinra, då denna formulering kan vara lämplig även om amorteringstiden för lånen ej utsträcker över sju och ett halft år, varförutom ju fullmäktige genom den föreslagna lydelsen få befogenhet att om och när så skulle befinnas lämpligt utsträcka amorteringstiden till tio år.

Fullmäktige få sålunda tillstyrka bifall till den ifrågavarande motionen.»

Utskottet.

Enligt vad fullmäktige i sitt ovan intagna yttrande framhålla, synes erfarenheten hava givit vid handen, att innehavare av lån från avbetalningslånefonden ofta redan efter några avbetalningar göra framställning om att deras lån till återstående belopp må utbytas mot nya lån för att erhålla dels mindre betungande avbetalningar, dels ock utsträckt amorteringstid. Fullmäktige torde också i allmänhet tillmötesgå dylika framställningar, om bärande skäl därför anföras. Erfarenheten har visat, att genom den ifrågavarande fonden ett mycket allmänt behov tillgodosetts, och har densamma på grund härav vid envar av de senaste årens riksdagar ökats, så att den för närvarande uppgår till 30 miljoner kronor. Även vid innevarande års riksdag har utskottet tillstyrkt en framställning från fullmäktige om ytterligare höjning av fonden till 32 miljoner kronor.

I likhet med såväl motionären som fullmäktige anser utskottet, att genom en utsträckning av amorteringstiden möjlighet till lättnad bör beredas dem, som begagna sig av dessa lån. Det har emellertid icke synts fullmäktige vara lämpligt, att amorteringstiden utsträcker ända till tio år utan hava fullmäk-

tige ansett, att man tills vidare borde stanna vid sju och ett halft år. Utskottet delar fullmäktiges uppfattning därom, att amorteringstiden bör begränsas till sju och ett halft år, och finner sig därför böra förorda ett sådant förslag. Såsom fullmäktige framhålla, kommer en dylik utsträckning av amorteringstiden givetvis att ställa ökade anspråk på fondens kapital, då genom minskade avbetalningar återströmningen till fonden av utlånade medel blir mindre än vad för närvarande är fallet. Om nu riksdagen bifaller här ovan omförmälda förslag till ytterligare höjning av fonden, torde den emellertid vara istånd att möta de ökade anspråk, som sålunda komma att ställas på densamma.

Bestämmelsen i bankoreglementet synes böra på det sätt ändras, att föreskrift meddelas, att lånen återbetalas medelst erläggande var sjätte månad efter utlåningsdagen av minst *en femtondel* utav lånebeloppet jämte upplupen ränta. Det torde böra överlämnas åt fullmäktige att i övrigt meddela de närmare föreskrifter, som må anses erforderliga.

Under återropande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må besluta, att § 27 mom. 2 i gällande reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning skall erhålla följande ändrade lydelse:

Mom. 2. Lånen återbetalas medelst erläggande var sjätte månad efter utlåningsdagen av minst en femtondel utav lånebeloppet jämte upplupen ränta, vid äventyr, om sådant försummas, att hela obetalda delen av lånet varder till betalning förfallen.

Stockholm den 4 mars 1924.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av Första kammaren: herrar *Gustafsson, K. J. A., Öhngren, Vinåahl, Dalberg, Berge, Abrahamsson, Bodin och Östergren*;
av andra kammaren: herrar *Eriksson i Grängesberg, Gustafsson i Örebro, Bäcklund, Winkler, Lovén, Ryberg, Paulsen och Jönsson i Fridhill*.
